

E-glottodydaktyka – studium przypadku

e-Glottodidactics: a case study

Olga Bambrowicz

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
ORCID: 0000-0002-2121-6009

Streszczenie: Rosnące zainteresowanie nauką języka polskiego jako obcego prowadzi do wzrostu zapotrzebowania na innowacyjne rozwiązania edukacyjne. Wśród obcokrajowców dążących do osiągnięcia biegłości językowej znajdują się nie tylko studenci, lecz także osoby aktywne zawodowo, które poszukują kursów umożliwiających szybką naukę języka, uwzględniającą elementy profesjolektu. Niniejszy tekst stanowi syntetyczną prezentację, wypracowanych przez glottodydaktyczki z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, rozwiązań odpowiadających na specyficzne potrzeby niestandardowej grupy odbiorców, w skład której wchodzi głównie osoby pracujące lub planujące wejście na polski rynek pracy.

Słowa kluczowe: glottodydaktyka, innowacje, MOOC, edukacja zdalna, trzecia misja uczelni, kształcenie językowe, kompetencje, samokształcenie

Abstract: The increasing interest in learning Polish as a foreign language has generated a heightened demand for innovative educational solutions. Among those striving for fluency in Polish are not only students but also professionals who seek courses offering rapid language acquisition, including elements of professional jargon. This text presents a concise overview of solutions developed by language education specialists at Adam Mickiewicz University in Poznań, tailored to address the specific needs of a non-traditional group of learners, primarily composed of individuals who are either currently employed or planning to enter the Polish labor market.

Key words: glottodidactics, innovations, MOOC, remote education, third mission of universities, language education, competencies, self-directed learning

Przypadające na drugą połowę XX wieku narodziny glottodydaktyki polonistycznej są ściśle powiązane ze wzrostem zainteresowania nauczaniem języka polskiego za granicą. Okres rozkwitu tej interdyscyplinarnej dziedziny to pierwsze dwie dekady XXI stulecia, podczas których odnotowano niespodziewany napływ obcokrajowców do Polski. Gdzieś na styku tych dwóch faz plasuje się utworzenie

i rozwój systemu poświadczania znajomości języka polskiego jako obcego¹, który bez wątplenia przyczynił się do podniesienia rangi znajomości polszczyzny i stał się narzędziem, po które chętnie sięgnął ustawodawca². Jak pisze Iwona Janowska, możliwość uzyskania certyfikatu „zwiększa prestiż języka oraz wzmacnia motywację uczących się, inspiruje instytucje edukacyjne do wprowadzania nowych rozwiązań dydaktycznych” (Janowska 2022, 1).

Rozwój glottodydaktyki jest silnie powiązany z przemianami społecznymi, gospodarczymi i geopolitycznymi, te zaś generują nowe wyzwania. Na osobach pracujących z obcokrajowcami spoczywa nie tylko ciężar doskonalenia własnego warsztatu, ale również projektowania i tworzenia rozwiązań, odpowiadających zmieniającym się potrzebom odbiorców. Celem niniejszego tekstu jest prezentacja nieszablonowych rozwiązań edukacyjnych, przygotowanych przez zespół glottodydaktyczek skupionych wokół Studium Języka i Kultury Polskiej dla Cudzoziemców UAM w Poznaniu.

Trzecia misja

Mówiąc o nauczaniu języka polskiego jako obcego, mamy na myśli zwykle tradycyjne, starannie zaplanowane i rozłożone w czasie kursy (lektoraty) języka ogólnego. Uczęszczają na nie studenci z różnych roczników i kierunków, rzadziej słuchacze prywatni. Cykle zajęć językowych mają na celu przełamanie barier komunikacyjnych, przygotowanie do egzaminów poświadczających poziom znajomości języka polskiego jako obcego, czy wreszcie ułatwienie studentom-obcokrajowcom odbywanie studiów w języku polskim.

Oprócz kształcenia i działalności naukowo-badawczej na uczelniach spoczywa jeszcze jedno zadanie, wynikające z zaangażowania w przemiany cywilizacyjne i zakładające „odpowiedzialność za rozwój społeczny i ekonomiczny kraju” (Leja 2010, 1). Termin „**trzecia misja**” odnosi się do funkcji, którą pełnią instytucje edukacyjne, zwłaszcza szkoły wyższe, w budowaniu gospodarki, kultury i społeczeństwa. Rolą uczelni jest nie tylko realizacja zadań statutowych, ale także podejmowanie działań społecznie użytecznych, wspieranie innowacji, transfer wiedzy oraz promowanie dialogu między nauką a licznymi sektorami życia publicznego i gospodarczego. Aby mówić o realizacji trzeciej misji, uczelnia musi wyjść z ofertą do odbiorców zewnętrznych.

Trzecia misja uczelni w kontekście nauczania języka polskiego jako obcego wiąże się z szeroką gamą inicjatyw o charakterze edukacyjno-promocyjnym oraz wspierających integrację międzykulturową, przy czym działania te powinny być projektowane w taki sposób, aby stanowiły odpowiedź na jasno zarysowane oczekiwania otoczenia. Kto owo otoczenie tworzy? W drugiej połowie 2023 roku w Polsce, według różnych szacunków, przebywało ok. 3,5-4 mln obcokrajowców (z czego 60-75% to obywatele Ukrainy). Według danych Urzędu ds. Cudzoziem-

¹ Pierwsze państwowe egzaminy certyfikacyjne z języka polskiego jako obcego odbyły się w 2004 roku.

² Potwierdzenie znajomości języka polskiego jest wymagane od cudzoziemców starających się o pobyt rezydenta długoterminowego UE lub o uznanie za obywatela polskiego.

ców ponad połowę tej grupy stanowiły osoby w wieku 20-39 lat (53,3 proc.), a następnie – 40-59 lat (31,1 proc.), a więc mające potencjalnie duże szanse na rynku pracy, który od kilku lat posilkuje się pracownikami z zagranicy³. Obcokrajowcy w Polsce od lat znajdują zatrudnienie głównie w handlu, budownictwie, transporcie i obsłudze klienta. Najchętniej wybierają metropolie i duże miasta, rzadziej mniejsze miejscowości.

Znajomość języka polskiego przez większość z nich jest postrzegana jako warunek *sine qua non* osiedlenia się i podjęcia satysfakcjonującej pracy w Polsce, w związku z czym od lat rośnie zapotrzebowanie na kursy stwarzające możliwość jak najszybszego zapoznania się ze słownictwem branżowym. Tymczasem wciąż brakuje kompleksowych rozwiązań edukacyjnych zorientowanych na naukę profesjonalistów (np. przygotowujących do poruszania się po rynku pracy, tworzenia prostych pism czy radzenia sobie ze sprawami urzędowymi). Niewiele kursów zaplanowano w taki sposób, aby ich uczestnicy mogli łączyć naukę z życiem rodzinnym i pracą (często realizowaną w systemie zmianowym i/lub w niestandardowych godzinach). Osoby wchodzące na rynek pracy zwykle nie mogą pozwolić sobie na dołączenie do grup uczących się języka w tzw. modelu tradycyjnym: przeszkodą bywa cena, ale także nadmierne rozciągnięcie kursów w czasie. Inną barierą jest ograniczony dostęp do nauki języka polskiego jako obcego na obszarach oddalonych od dużych miast czy centrów akademickich. Warto odnotować, że wśród obcokrajowców od lat rosnącym zainteresowaniem cieszą się kursy na poziomie wymaganym przy ubieganiu się o prawo pobytu w Polsce (tj. B1 lub wyższy) – tych jednak ciągle jest zbyt mało.

Opisane powyżej kwestie były podnoszone przez glottodydaktyków od kilku dekad, choć bez wątplenia zyskały na znaczeniu po przybyciu do Polski fali obywateli Ukrainy, opuszczających kraj po wybuchu wojny. Próba odpowiedzi na tak zdiagnozowane problemy była inicjatywa pracowniczek Studium Języka i Kultury Polskiej dla Cudzoziemców UAM, które w 2021 roku przygotowały innowacyjne kursy MOOC, stworzone z myślą o obcokrajowcach wchodzących na polski rynek pracy.

Skąd MOOC?

MOOC to masowy otwarty kurs internetowy (ang. *massive open online course*), a więc taki, z którego może skorzystać nieograniczona liczba zainteresowanych (dostępność zaś jest tym łatwiejsza, że kurs „toczy się” online). Choć kursy MOOC są tworzone w zdecydowanej większości przez uczelnie, skorzystać z nich mogą osoby rekrutujące się spoza grona studentów (warto nadmienić, iż ta forma edukacji to szansa na zdobycie certyfikatu wystawionego przez Harvard czy Oxford bez wychodzenia z domu). Cechami charakterystycznymi otwartych kursów internetowych są: dostęp poprzez stronę www, która ma funkcjonalności platformy, oraz uporządkowana struktura, prowadząca do nabycia kompetencji (co potwierdza stosowne zaświadczenie). W MOOC-ach wykorzystuje się paletę rozwiązań

³ Za: *Migracje: niewykorzystana (na razie) szansa Polski*, Raport Warsaw Enterprise Institute, <https://wei.org.pl/wp-content/uploads/2023/09/Migracje-niewykorzystana-na-razie-szansa-Polski-raport.pdf>

właściwych nauczaniu zdalnemu – obok nagrań wideo, zadań i ćwiczeń pojawiają się fora dyskusyjne, materiały źródłowe, sylabusy, odnośniki do materiałów zewnętrznych itp. Co ważne, proces zdobywania wiedzy i umiejętności odbywa się asynchronicznie, stąd ta forma (samo)kształcenia przeznaczona jest do edukacji indywidualnej lub do wykorzystania w modelu *blended learning*.

Termin MOOC pojawił się po raz pierwszy w 2008 roku. Użył go Dave Cormier, metodyk zajmujący się projektowaniem procesów e-learningowych. Naukowiec z Uniwersytetu Wyspy Księcia Edwarda stworzył to pojęcie w odpowiedzi na kurs o nazwie *Connectivism and Connective Knowledge* (znany również jako CCK08), prowadzony przez George'a Siemens'a z Athabasca University i Stephena Downesa z National Research Council. W kursie tym brało udział stacjonarnie 25 słuchaczy z Uniwersytetu Manitoba. Towarzyszyło im 2200 uczestników online.

Kolebką kursów MOOC są Stany Zjednoczone. W 2011 roku na Uniwersytecie Stanforda uruchomiono otwarty kurs sztucznej inteligencji, na który zapisało się 160 tys.(!) studentów z ponad 190 krajów. Ten niewątpliwy sukces zapoczątkował wysyp kolejnych szkoleń. Rozpoczęły się też eksperymenty związane z tworzeniem MOOC-ów z różnych dziedzin (łatwo wyobrazić sobie otwarty kurs internetowy z zakresu fizyki kwantowej, ale czy w podobny sposób da się nauczyć przeprowadzania operacji na otwartym sercu?), towarzyszyły im zaś badania nad czynnikami budującymi zaangażowanie i wpływającymi na motywację użytkowników. Rozwój kursów MOOC związany jest z platformą Coursera (która powstała w wyniku pierwszych eksperymentów z nauczaniem na odległość na Uniwersytecie Stanforda i dziś jest uważana za symbol ruchu MOOC), a także z takimi dostawcami jak edX czy Udacity. W tej chwili kursy MOOC znajdują się w ofercie większości liczących się uczelni na świecie.

Kursy te, wbrew obiegowym twierdzeniom, nie są fenomenem, który pojawił się nagle. Poprzedzały je lata prób. Był to okres eksperymentów, przemyśleń, sukcesów i porażek. Poza pomysłem wykorzystania techniki w procesie edukacji, wiążą się z ideą otwartych zasobów edukacyjnych (OER), a więc koncepcji stworzonej przez badaczy twierdzących, że nie ma udowodnionego związku pomiędzy liczebnością grupy biorącej udział w procesie nauczania a osiąganymi efektami.

Navoica

Nie ma kursów MOOC bez platformy e-learningowej. Aby uczyć skutecznie, potrzebne jest środowisko informatyczne, które będzie zbierać informacje o użytkownikach, ich postępach i wynikach. Platforma potrzebna jest m.in. do zarządzania procesem nauczania, monitorowania postępów, przekazywania użytkownikom informacji zwrotnych, komunikowania się kadry z uczestnikami oraz automatycznego generowania zaświadczeń. Posiadanie platformy z otwartymi zasobami edukacyjnymi jest też jednym z namacalnych dowodów na zaangażowanie uczelni w realizację wspomnianej trzeciej misji, a więc wychodzenie z ofertą edukacyjną do odbiorców zewnętrznych.

Odpowiedzią na rosnące zapotrzebowanie na wysokiej jakości otwarte zasoby edukacyjne była, uruchomiona w 2018 roku, pierwsza ogólnopolska platforma edukacyjna. Navoica⁴, bo o niej mowa, oferuje bezpłatne kursy MOOC, realizowane przez uczelnie i instytucje edukacyjne. Twórcami platformy były osoby związane z Ośrodkiem Przetwarzania Informacji, a pierwszym operatorem merytorycznym (do 15 lipca 2020 roku) – Fundacja Młodej Nauki. Właścicielem platformy Navoica jest Ministerstwo Nauki, a patronat nad jej działalnością sprawuje Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich. W maju 2024 roku znajdowało się na niej 151 kursów, wśród których aż 22 związane były z nauczaniem języków obcych. Co ciekawe, blisko połowa z nich to kursy poświęcone nauczaniu języka polskiego jako obcego. Trzy z nich zostały stworzone przez zespół związany ze Studium Języka i Kultury Polskiej dla Cudzoziemców UAM jako odpowiedź na zapotrzebowanie rynku pracy.

Uczenie się przez całe życie

Pod koniec drugiej dekady XXI wieku zespół glottodydaktyczek z UAM rozpoczął prace nad innowacyjnymi kursami MOOC z języka polskiego dla obcokrajowców. Założenia kursów wynikały z wieloletnich obserwacji. Zwrócono bowiem uwagę na grupę odbiorców mających problem ze skorzystaniem z istniejącej oferty edukacyjnej, a mianowicie na osoby przybywające do Polski w celach zawodowych, które, jak wspomniano wcześniej, nie zawsze mogą uczestniczyć w tradycyjnych kursach językowych. Zespół ekspertów postawił sobie za cel przygotowanie materiałów pozwalających na podnoszenie – w ramach masowego otwartego kursu edukacyjnego MOOC – kompetencji językowych w obszarach związanych z aktywizacją społeczną i zawodową, a więc głównie w obrębie komunikacji i przedsiębiorczości.

Krystalizacja tak zakreślonych planów zbiegła się w czasie z uruchomieniem platformy Navoica. W efekcie przygotowano, przetestowano i oddano do użytku trzy e-learningowe kursy językowe, łączące elementy języka specjalistycznego i ogólnego na poziomie średniozaawansowanym (w założeniu materiały miały z jednej strony wspierać osoby podejmujące pracę w Polsce, z drugiej zaś przygotowywać je do przystąpienia w przyszłości do egzaminu poświadczającego osiągnięcie poziomu językowego B1). Wartością dodaną miało być wsparcie szeroko rozumianej integracji, a więc trwałego związania użytkowników kursu z Polską.

Tematyka kursów została wybrana w wyniku analizy struktury zatrudnienia. Pięć lat temu cudzoziemcy znajdowali pracę głównie w branży budowlanej (53 proc.), a następnie transportowej (31 proc.)⁵. W usługach i handlu pracownikami spoza UE zatrudniało średnio co trzecie przedsiębiorstwo na terenie Polski. Ten-

⁴ Warto dodać, że Navoica powstała w ramach projektu „Polski MOOC”, realizowanego na zlecenie Ministerstwa Edukacji i Nauki.

⁵ Za: „Pracodawcy i pracodawczynie a zatrudnianie cudzoziemców i cudzoziemek”, Stowarzyszenie Interwencji Prawnej i Fundacja Konrada Adenauera, 2018, https://interwencjaprawna.pl/wp-content/uploads/2018/06/RAPORT_PRACODAWCY_I_PRACODAWCZYNIERev-1.pdf).

dencje te na przestrzeni ostatnich lat nie uległy dużym przeobrażeniom, co tłumaczy rosnące z roku na rok zainteresowanie przygotowanymi materiałami.

Realizacja przedsięwzięcia możliwa była dzięki finansowaniu pozyskanemu z programu POWER w ramach konkursu „Kurs na MOOC”⁶. Projekt, który za cel stawiał sobie podniesienie kompetencji odpowiadających potrzebom gospodarki, rynku pracy i społeczeństwa, wpisywał się w trzecią misję uczelni i w momencie realizacji był przedsięwzięciem unikatowym w skali kraju. W 2021 roku oddano do użytku 3 kursy (które nadal dostępne są na platformie Navoica):

- *Język polski z elementami przedsiębiorczości (poziom B1);*
- *Handel i usługi. Kurs języka polskiego specjalistycznego dla cudzoziemców;*
- *Transport i logistyka. Kurs języka polskiego specjalistycznego dla obcokrajowców.*

Ach, ta Grama!

Czy warto uczyć języka w trybie online, w dodatku w sposób asynchroniczny, przy znikomym udziale nauczyciela? W jaki sposób to robić? Jak przygotować kurs dla dużej grupy użytkowników, którzy w dodatku mogą mieć skrajnie różne doświadczenia edukacyjne? Co zrobić, aby podtrzymać motywację osób uczących się? To tylko przykładowe pytania, na które poszukiwały odpowiedzi autorki kursów na pierwszym etapie prac.

Osoby zainteresowane kursami MOOC z zakresu języka obcego kierują się specyficznymi pobudkami. Jedną z nich jest z pewnością chęć podniesienia umiejętności językowych. Zwykle towarzyszy temu potrzeba chwili (wynikająca z aktualnej sytuacji zawodowej). Tym, co je przyciąga, jest również możliwość uzyskania dokumentu poświadczającego ukończenie kursu i związane z tym bezpłatne przygotowanie do egzaminu (np. certyfikatowego). Inna przyczyna to zaciekawienie otwartymi zasobami edukacyjnymi. Dobry kurs to zatem taki, który jest odpowiedzią na tak szeroko zdefiniowane oczekiwania.

W przypadku asynchronicznych kursów językowych tworzonych dla obcokrajowców przez pracowników Studium Języka i Kultury Polskiej dla Cudzoziemców UAM pewne założenia były oczywiste. Treści edukacyjne miały być silnie zatowarowane, aby ułatwić użytkownikom poruszanie się po zasobach i umożliwić obserwację postępów (podział na moduły, lekcje i zakładki sprzyja porządkowaniu informacji i wspomaga uczenie się, czyniąc kurs bardziej przyjaznym). Do pomiaru przyrostu wiedzy służyć miały różnego rodzaju ćwiczenia oraz kilka testów. Najtrudniejsze elementy, a zatem na przykład informacje gramatyczne, należało przetłumaczyć na języki obce. Przygotowane zgodnie z tymi wytycznymi materiały miały zostać udostępnione od razu w całości (choć zwykle w kursach MOOC publikuje się je z tygodnia na tydzień). Każdy kurs powinien kończyć się egzaminem. Ukończenie nauki z wynikiem na poziomie wyższym niż 60 procent daje możliwość uzyskania dokumentu potwierdzającego nabycie kompetencji.

⁶ Realizowany przez Studium Języka i Kultury Polskiej projekt: „Polski dla wszystkich! Otwarte kursy wsparciem dla osób uczących się języka polskiego jako obcego”, POWR.03.01.00-00-W025/18.

W budowaniu zaangażowania użytkowników pomoc miała fabularyzacja kursów. Dlatego każdy z nich oscyluje wokół perypetii dorosłych, pochodzących z różnych kręgów kulturowych obcokrajowców, poszukujących pracy i organizujących swoje życie w Polsce. Obok bliskich i znanych cudzoziemcom sytuacji związanych z pracą w kursie pojawiają się wątki z życia osobistego bohaterów. Budowanie zaangażowania odbywa się poprzez wykorzystanie elementów dramatu, romansu czy sensacji.

Przygody bohaterów poznajemy dzięki krótkim, animowanym filmom pojawiającym się w niemal każdej zakładce. Postaci zaprojektowano w taki sposób, aby osobom uczącym się łatwo było się z nimi utożsamić. Mamy więc ukraińskie małżeństwo, które marzy o znalezieniu lepszej pracy, mamy samotnego kierowcę Romana, ruszającego w pierwszą trasę ze swoją koleżanką, mamy wreszcie Adila i Aleksa, pracujących w sektorze budowlanym. W każdym z kursów pojawia się osoba Janiny Marudzińskiej, ekscentrycznej polskiej emerytki. Jej obecność komplikuje nieco losy bohaterów, stawiając ich w obliczu niecodziennych wyzwań, ale i wprowadza dozę humoru. Na oddzielną uwagę zasługuje postać Pani Gramatyki. Ta sympatyczna nauczycielka w krótkich animacjach przystępnie tłumaczy zagadnienia związane z wiedzą o języku polskim. Wśród bohaterów, których poznajemy na wstępie kursu, pojawia się również postać podpisana jako Ty. W ten sposób użytkownik dowiadyuje się, że jest uczestnikiem przedstawionej historii i ma wpływ na losy bohaterów.

Ilustracja 1: Bohaterowie jednego z kursów

Nie bez znaczenia był wybór konwencji. Kursy z założenia miały być urozmaicone i zawierać liczne interaktywności (mają one bowiem silny wpływ na motywację i zaangażowanie użytkowników). Ze względu na ograniczenia budżetowe oraz organizacyjne (realizacja założeń przypadła na okres pandemii COVID-19) posta-

wiono na konwencję graficzną z elementami animacji, która nie tylko pozwoliła na pokazanie bohaterów w różnorodnych sytuacjach i miejscach, ale również ułatwiła prezentację wspomnianych zagadnień gramatycznych czy leksykalnych.

Tworzenie kursów z zakresu języka specjalistycznego wiąże się z koniecznością nauczania słownictwa, takiego jak np. nazwy narzędzi, urządzeń wykorzystywanych na budowach czy elementów wyposażenia restauracyjnej kuchni. Wybrana konwencja pozwoliła zatem nie tylko na pokazanie wielu detali, ale również sprawiła, że kursy stały się spójne wizualnie, co z kolei miało pozytywny wpływ na sposób ich odbioru. W sumie na potrzeby kursów powstało ponad 100 animacji⁷ i 250 grafik.

Kto korzysta z MOOCów?

Kursy MOOC mają też pewne ograniczenia. W przypadku treści językowych bardzo trudno rozwijać harmonijnie wszystkie sprawności. O ile sprawności receptywne, takie jak rozumienie tekstów czy rozumienie ze słuchu, można kształtować stosunkowo łatwo, o tyle sprawności produktywne, a więc pisanie i mówienie, wymagałyby nieustannej obecności nauczyciela lub tutora. Katalog ćwiczeń, które można osadzić w obrębie kursu, jest zamknięty. Z łatwością można przygotować zadania gramatyczne z lukami czy rozwijaną listą wyboru, trudniej jest natomiast na przykład z krzyżówką. Z perspektywy uczestników kursu niewielkim utrudnieniem jest ograniczony kontakt z kadrą oraz innymi uczącymi się (miejscem wymiany poglądów czy zadawania pytań innym użytkownikom są fora dyskusyjne, z kadrą kursu można natomiast w każdej chwili skontaktować się mailowo).

Ilustracja 2: Użytkownicy kursów MOOC przygotowanych przez pracowników Studium Języka i Kultury Polskiej dla Cudzoziemców UAM. Stan na czerwiec 2022 r. Oprac. własne

⁷ Warto wspomnieć, że w ankietach podsumowujących użytkownicy doceniali szczególnie animacje poświęcone gramatyce, zaznaczając, że można je odtwarzać wiele razy, co jest niewątpliwym ułatwieniem.

Pomimo tych niedoskonałości grono użytkowników kursów MOOC stworzonych przez zespół Studium Języka i Kultury Polskiej dla Cudzoziemców UAM sukcesywnie się powiększa. Na każdy z nich zapisuje się rocznie ok. 1000 osób, pochodzących niemal ze wszystkich kontynentów, chociaż, co oczywiste, najczęściej z Ukrainy, Białorusi i Rosji. Naukę kończy średnio 25% użytkowników. W roku akademickim 2024/2025 wspomniane kursy MOOC mają wejść do stałej oferty edukacyjnej Wydziału Filologii Polskiej i Klasycznej UAM, a ich użytkownicy rekrutujący się spośród studentów UAM będą mieli możliwość uzyskania punktów ECTS, co jest wspaniałym zwieńczeniem tej wieloletniej przygody edukacyjnej.

Bibliografia:

Cudak Romuald, 2020, *Glottodydaktyka polonistyczna w perspektywie przemian*, Katowice, https://rebus.us.edu.pl/bitstream/20.500.12128/18320/1/Cudak_glottodydaktyka_polonistyczna_w_perspektywie.pdf (dostęp: 2.02.2024).

Gaebel Michael, 2014, *MOOC: masowe otwarte kursy online*, Warszawa, https://www.frse.org.pl/storage/brepo/panel_repo_files/2021/02/18/ykz0pf/mooc-michael-gaebel-eua-frse-fzgjajvc.pdf (dostęp: 7.02.2024).

Janowska Iwona, 2022, „Zaanektowany” system certyfikacji znajomości języka polskiego jako obcego – stan obecny, http://www.poradnikjezykowy.uw.edu.pl/wydania/poradnik_jezykowy.793.2022.04.1-Janowska.pdf (dostęp: 2.02.2024).

Kościńska Agnieszka, Sendur Agnieszka, 2022, *Kursy typu MOOC jako nowoczesna forma samokształcenia oraz doskonalenia zawodowego*, <https://repozytorium.ka.edu.pl/server/api/core/bitstreams/5ef291a2-d8e6-47af-a22f-320e9dcf0f61/content> (dostęp: 6.03.2024).

Leja Krzysztof, 2015, *Trzy misje uczelni, trzy ścieżki kariery*, <https://forumakademickie.pl/fa/2015/01/trzy-misje-uczelni-trzy-sciezki-kariery> (dostęp: 2.02.2024).

Piekutowski Jarema, 2023, *Migracje: niewykorzystana (na razie) szansa Polski*. Raport Warsaw Enterprise Institute, Warszawa, <https://wei.org.pl/wp-content/uploads/2023/09/Migracje-niewykorzystana-na-razie-szansa-Polski-raport.pdf> (dostęp: 10.02.2024).

Wysieńska-Di Carlo Kinga, Klaus Witold, 2018, *Pracodawcy i pracodawczynie a zatrudnianie cudzoziemców i cudzoziemek*, Stowarzyszenie Interwencji Prawnej i Fundacja Konrada Adenauera, Warszawa, https://interwencjaprawna.pl/wp-content/uploads/2018/06/RAPORT_PRACODAWCY_I_PRACODAWCZYNIERev-1.pdf (dostęp: 6.03.2024).

Linki prowadzące do omawianych rozwiązań:

Język polski z elementami przedsiębiorczości (poziom B1): https://navoica.pl/courses/course-v1:UAM+B1_3+2022_E2/about

Handel i usługi. Kurs języka polskiego specjalistycznego dla cudzoziemców: https://navoica.pl/courses/course-v1:UAM+HU4+2022_E2/about

Transport i logistyka. Kurs języka polskiego specjalistycznego dla obcokrajowców: https://navoica.pl/courses/course-v1:UAM+TSL3+2022_E2/about

O Autorce:

Olga Bambrowicz – dr, wykładowczyni zatrudniona na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Autorka innowacji społecznych i edukacyjnych (podręczniki, gry multimedialne, słuchowiska, aplikacje) kierowanych do cudzoziemców uczących się języka polskiego. Współautorka materiałów do nauki specjalistycznej odmiany polszczyzny (m. in. „Z polskim w drogę!”, „Porozmawiaj z pasażerem!”, „Przedsiębiorczość po polsku”) oraz kierowniczka i wykonawczyni w wielu grantach krajowych i międzynarodowych (m.in. grant POWER, w ramach którego powstały pierwsze na polskim rynku kursy językowe MOOC, tworzone z myślą o obcokrajowcach wchodzących na rynek pracy). Doświadczenie zawodowe zdobywała w Polsce, Francji, Maroku, na Ukrainie i w Chinach. Wyróżnioną rozprawę doktorską (poświęconą zagadnieniu nauczania języka polskiego w szkołach polskich poza Polską) przygotowała w oparciu o badania prowadzone w Wielkiej Brytanii i Francji. Słuchaczy studiów podyplomowych przygotowuje do pracy z dziećmi z doświadczeniem migracji oraz wykorzystywania TIK na zajęcia z cudzoziemcami (UAM Poznań). Studentów SWPS uczy, w jaki sposób projektować procesy e-learningowe. Od 2016 roku zaangażowana w certyfikację (najpierw jako członek komisji, a od 2022 r. jako przewodnicząca).